

SHOQATA E BANKAVE TË KOSOVËS KOSOVO BANKING ASSOCIATION

PUBLIKIM MUJOR

NUMRI 5 / MAJ 2014

VËSHTRIM PERIODIK MBI SEKTORIN FINANCIAR TË KOSOVËS

2014

Përgatitur nga:

Petrit Balijs, Drejtor Ekzekutiv

Kreshnik Kosumi, Zyrtar për Politika dhe Statistika
Shoqata e Bankave të Kosovës

PËRMBAJTJA

Pjesa I

Të hyrat e industrisë bankare në Kosovë	4
Shpenzimet e industrisë bankare	6
Të ardhurat neto operative të industrisë bankare	8

Pjesa II

Lajme nga industria bankare	10
-----------------------------------	----

TË HYRAT E INDUSTRIISË BANKARE NË KOSOVË

Industria bankare në Kosovë nga viti në vit ka shënuar rritje të vazhdueshme të të hyrave, ku kjo rritje në fund të vitit 2013 ishte për 0.8 milionë euro apo 0.3% më e lartë se sa ajo e fundvitit 2012. Në tabelën nr.1 për dallim nga ajo e vitit 2012 mund të vërehet se në fund të vitit 2013 të hyrat nga interesi për kredi kanë shënuar ulje për 2.4 milionë euro apo 1.2% të gjithsej të të hyrave nga interesi i kredive të lëshuara, përderisa rritje të lehtë kanë shënuar të hyrat nga jo-interesi për 3.9 milionë euro apo 6.2% më shumë se sa në vitin 2012. Kjo tregon se megjithë rritjen e shumës totale të kredive të lëshuara nga kjo industri (2012-2013), të hyrat nga interesi për kredi kanë shënuar ulje, që reflekton se edhe norma efektive e interesit për kredi është ulur. Përderisa të hyrat nga tarifat dhe komisionet kanë mbetur afërsisht të njëjta me periudhën e vitit 2012.

Të hyrat e industrisë bankare

Milionë euro

Periudha	Të hyrat nga interesi				Të hyrat nga jo-interesi		Totali
	Kreditë	Plasmanet me banka	Letrat me vlerë	Të tjera	Tarifa dhe komisionet	Të ardhura tjera operative	
2010	169.6	2.7	3.1	0.4	37.5	3.9	217.2
2011	186.3	4.1	4.2	0.5	41.7	3.3	240.1
2012	194.9	2.0	3.0	0.6	44.2	2.4	247.0
2013	192.5	1.4	2.3	2.0	45.6	3.9	247.8

Tab. 1 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Siç tregon tabela 1 dhe figura 1 dhe 2 më poshtë, në fund të vitit të kaluar, industria bankare pranoi gjithsej 247.8 milionë euro, me ç'rast pjesa kryesore e të hyrave ka ardhë nga të hyrat nga interesi për kredi të lëshuara në vlerën prej 192.5 apo 77.6% të gjithsej të hyrave. Në fund të vitit 2013, 80% e gjithsej të hyrave të industrisë bankare e përbënin të hyrat nga interesi, ku bëjnë pjesë këtu të hyrat nga interesi i kredive, plasmanet me banka, letrat me vlerë dhe të tjera.

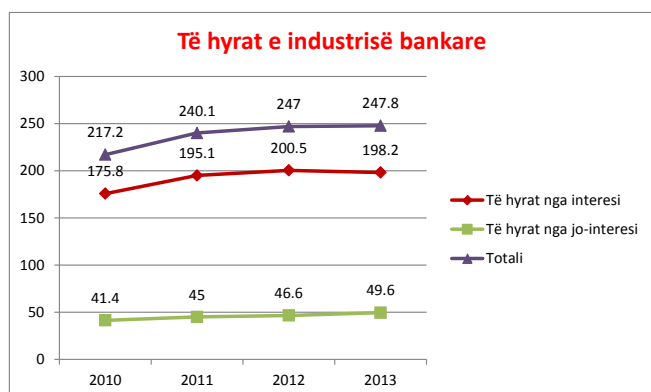

Fig. 1 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

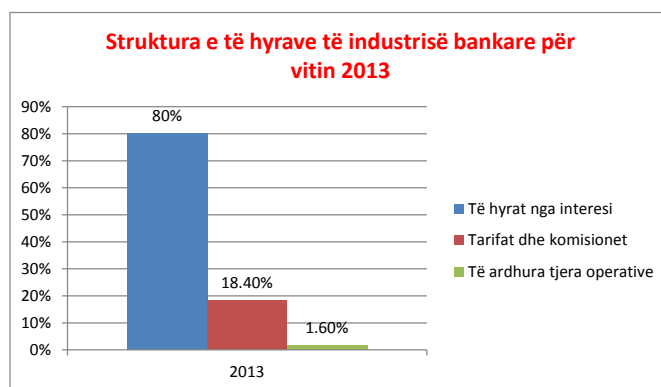

Fig. 2 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Nga totali i të hyrave, 18.4% e përbëjnë të hyrat nga jo-interesi, përkatësisht të hyrat nga tarifat dhe komisionet, kurse të ardhurat e tjera operative me 1.6%.

Sa i përket vitit 2014, siç shihet në tab. 2 pjesën kryesore të të hyrave të industrisë bankare e përbëjnë të hyrat nga interesi i kredive të lëshuara, përderisa një pjesë të konsiderueshme të këtyre të hyrave e përbëjnë poashtu edhe të hyrat nga tarifat dhe komisionet.

Të hyrat e industrisë bankare për vitin 2014

Milionë euro

Periudha	Të hyrat nga interesi				Të hyrat nga jo-interesi		Totali
	Kreditë	Plasmanet me banka	Letrat me vlerë	Të tjera	Tarifat dhe komisionet	Të ardhurat tjera operative	
Prill 2013	63.6	0.5	0.9	0.6	14.5	1.1	81.2
Prill 2014	61.5	0.5	0.8	1.1	14.5	1.1	79.5

Tab. 2 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Deri në fund të muajit prill 2014 gjithsej të hyrat e industrisë bankare arritën vlerën në 79.5 milionë euro.

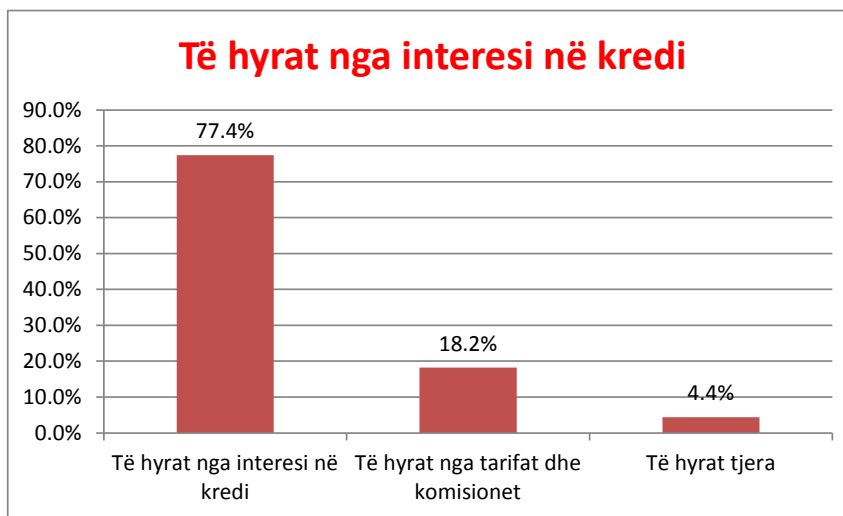

Fig. 3 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Nga totali i këtyre të hyrave, siç shihet në fig. 3, 77.4% e përbëjnë të hyrat nga interesi i kredive të lëshuara, përderisa 22.6% e përbëjnë të hyrat e tjera. Të hyrat nga tarifat dhe komisionet e përbëjnë 18.2% të gjithsej të hyrave të kësaj industrie. Strukturë afërsisht e ngjashme e të hyrave është edhe në vitet paraprake.

SHPENZIMET E INDUSTRIISË BANKARE

Totali i shpenzimeve të industrisë bankare, siç shihet në tab. 3, deri në fund të muajit prill 2014 arriti në 65.5 milionë euro.

Shpenzimet e industrisë bankare për vitin 2014

Milionë euro

Periudha	Shpenzimet e interesit			Shpenzimet e jo-interesit		Shp.të përgjithshme dhe admin.			Totali
	Depozita	Huamarrje	Të tjera	Tarifat dhe Komisionet	Provizionet për humbjet e kredive	Shp.personale	Shp.të përgjithshme	Shp.tjera nga jo-interesi	
Prill 2013	19.9	0.9	0.7	3.1	15.1	13.8	11.9	7.1	72.4
Prill 2014	15.6	0.8	1.5	3.9	11.5	13.9	11.6	6.8	65.5

Tab. 3 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Për dallim nga të hyrat e industrisë bankare, struktura e shpenzimeve (fig.4) është më e shpërndarë, me ç'rast shpenzimet e interesit e përbëjnë 27.3% të gjithsej shpenzimeve (depozita, huamarrje dhe të tjera), 23.5% e përbëjnë shpenzimet e jo-interesit (tarifat, komisionet dhe provizionet për humbjet e kredive), si dhe 49.3% e gjithsej shpenzimeve e përbëjnë shpenzimet e përgjithshme dhe ato administrative.

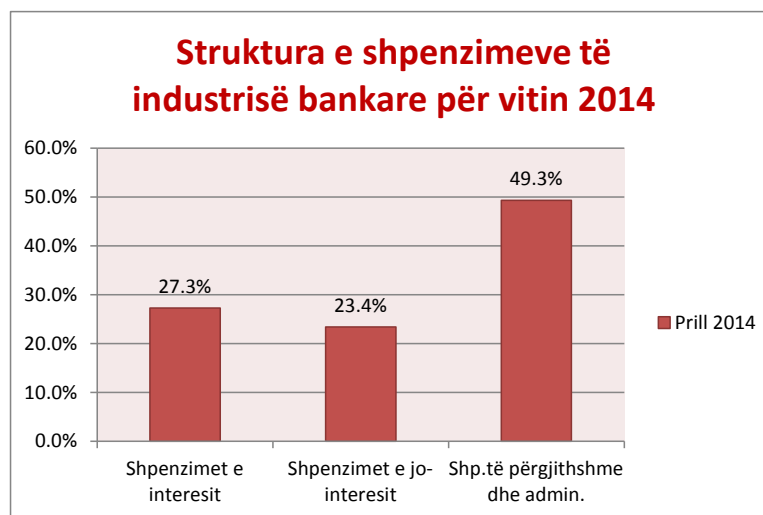

Fig. 4 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Shpenzimet e industrisë bankare ndër vite (tab. 4), ashtu sikurse edhe të hyrat, kanë shënuar rritje, megjithëse në fund të vitit 2013 totali i shpenzimeve ishte 219.8 milionë euro apo 2.1% më i vogël se sa shpenzimet e vitit 2012.

Shpenzimet e industrisë bankare

Milionë euro

Periudha	Shpenzimet e interesit			Shpenzimet e jo-interesit		Shp.të përgjithshme dhe admin.			Totali
	Depozita	Huamarrje	Të tjera	Tarifat dhe Komisionet	Provizionet për humbjet e kredive	Shp.perso-nale	Shp.të përgjithshme	Shp.tjera nga jo-interesi	
2010	49.4	4.8	1.1	7.7	28.3	37.8	37.6	12.6	179.4
2011	51.3	5.6	1.5	8.5	34.8	40.7	33.5	22.9	198.8
2012	57.6	3.2	2.3	8.7	50.3	42.3	35.5	24.5	224.6
2013	58.0	2.6	3.2	9.4	46.1	42.3	35.6	22.5	219.8

Tab. 4 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Zvogëlimi i shpenzimeve ka vazhduar edhe përgjatë pjesës së parë të vitit 2014, meqenëse deri në fund të muajit prill mund të vërehet se kemi një ulje të lehtë të këtyre shpenzimeve në krahasim me vitin 2013 (tab.3).

Pjesën më të madhe të shpenzimeve të industrisë bankare për vitin 2013 e përbëjnë shpenzimet e përgjithshme dhe ato administrative me 100.4 milionë euro apo 45.6% të gjithë shpenzimeve. Një shumë e konsiderueshme e totalit të shpenzimeve e përbëjnë edhe shpenzimet e bëra për interesin e paguar për depozita, huamarrje dhe të tjera, e cila në fund të vitit 2013 kap vlerën e 63.8 milionë euro apo 29% e gjithë shpenzimeve.

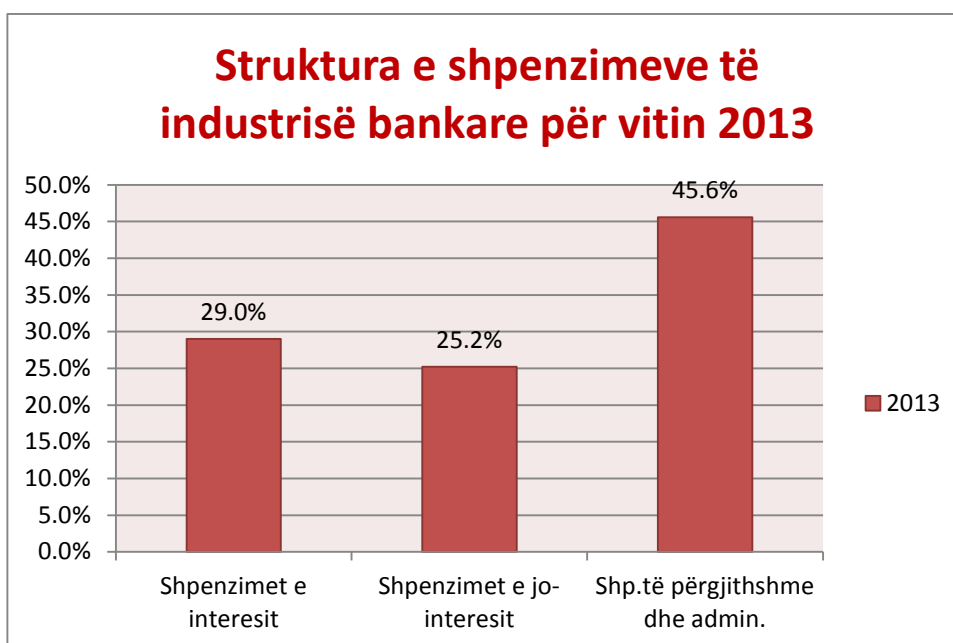

Fig. 5 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Ajo çka ndikoj në uljen e shpenzimeve për vitin 2013 në krahasim me 2012 ishte zvogëlimi i shpenzimeve në provizionet për humbjet e kredive për 4.2 milionë euro apo 8.3% më pak se viti 2012 si dhe zvogëlimi i shpenzimeve tjera nga jo-interesi për 2 milionë euro apo për 8.1% më pak shpenzime.

TË ARDHURAT NETO OPERATIVE TË INDUSTRIJË BANKARE

Të ardhurat neto operative të industrisë bankare

Milionë euro

Periudha	Të hyrat	Shpenzimet	Të ardhurat neto	Fitimet neto (humbja)	Zërat e jashtëzakonshëm	Provizioni për taksat	Fitimi/humbja neto për periudhën
	A	B	A-B=C	D	E	F	C+D+E-F
2010	217.2	179.4	37.8	-0.6	-0.1	4.3	32.8
2011	240.1	198.8	41.3	-0.4	-0.7	4.2	36.0
2012	247.0	224.6	22.5	-0.6	-	3.3	18.5
2013	247.8	219.8	28.0	1.2	-	3.2	26.0

Tab. 5 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Të hyrat e industrisë bankare në Kosovë vazhdimisht kanë shënuar vlera pozitive në raport me shpenzimet e realizuara ndër vite (tab. 5), gjë që tregon se industria bankare në Kosovë ofron një siguri dhe qëndrueshmëri financiare, faktor ky shumë i rëndësishëm në stabilitetin dhe zhvillimin ekonomik të vendit tonë.

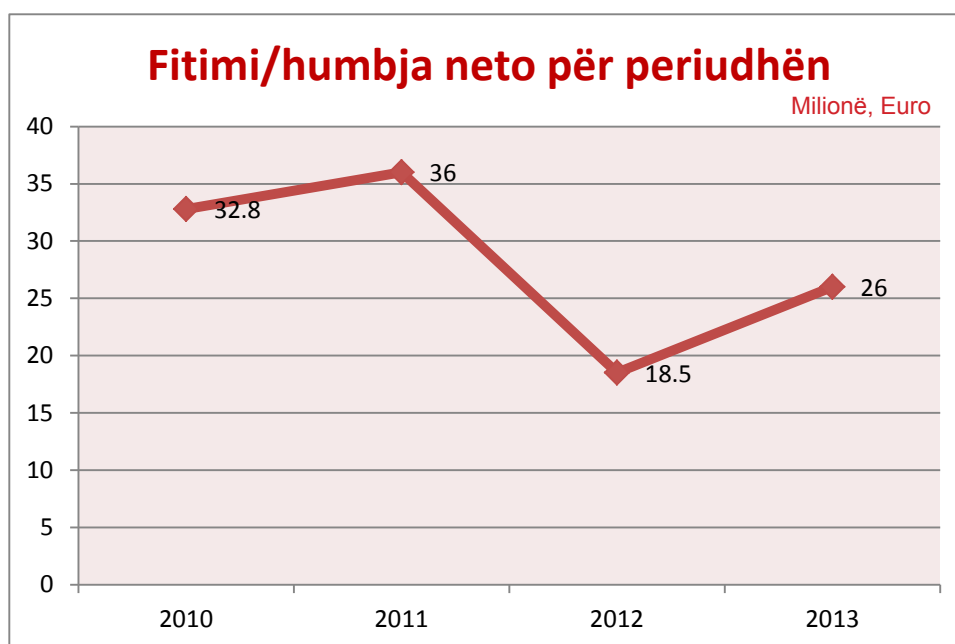

Fig. 6 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Në fund të vitit 2013 fitimi neto pas provizionit për taksat ishte 26.0 milionë euro, gjë që paraqet një rritje në krahasim me vitin 2012 për 7.5 milionë euro apo 40.5% më shumë. Nga figura numër 6 mund të vërehet se kemi një ulje të fitimit të realizuar nga viti 2011 kur ishte 36 milionë euro, në 18.5 milionë euro apo 48.6% fitim më pak se sa fundviti 2011. Mirëpo trendi rritës ka vazhduar në vitin 2013, përderisa trendi i ngjashëm vazhdon të jetë edhe përgjatë vitit 2014.

Të ardhurat neto operative të industrisë bankare për vitin 2014

Milionë euro

Periudha	Të hyrat	Shpenzimet	Të ardhurat neto	Fitimet neto (humbja)	Zërat e jashtëzakonshëm	Provizioni për taksat	Fitimi/humbja neto për periudhën
Prill 2013	81.2	72.4	8.8	0.2	-	1.3	7.7
Prill 2014	79.5	65.5	14.0	0.2	-	1.7	12.5

Tab. 6 | Burimi: BQK – Pasqyra e të ardhurave (prill, 2014)

Të ardhurat neto operative të industrisë bankare pas provizionit për taksa në muajin prill 2014 arritën në vlerën 12.5 milionë euro, gjë që tregon një trend rritës në krahasim me periudhën e vitit të kaluar.

PJESA II

LAJME NGA INDUSTRIJA BANKARE QË SHËNUAN MUAJIN MAJ

Shqipëria dhe Kosova bashkëorganizojnë Forumin për Sigurinë Bankare në Prizren

Sot përfundoi punimet Forumi i Tretë Kombëtar Për Sigurinë Bankare, në Prizren. Forumi bashkoi ekspertët nga fusha e sigurisë bankare të cilët në këtë tryezë diskutuan rreth temave aktuale dhe zhvillimeve më të fundit në lëmin e sigurisë, me ç'rast adresoi të dy elementet e sigurisë bankare, pra asaj fizike dhe të informacionit. Për herë të parë, forumi është mbajtur me bashkë-organizim të shoqatave bankare të dy vendeve, Kosovës dhe Shqipërisë.

Gjatë forumit, përfaqësues të dy vendeve nga bankat komerciale, bankat qendrore, policia dhe agjencia shtetërore për mbrojtjen e të dhënave personale si dhe kompani të huaja për ofrimin e zgjidhjeve në lëmin e sigurisë së informacionit, shpalosen brengat dhe zgjidhjet e tyre lidhur me sigurinë fizike dhe atë të informatave. (Shoqata e Bankave të Kosovës, 29 maj 2014).

Shoqata e Bankave të Kosovës merr pjesë në Forumin Shqiptar Kombëtar të Kartelave

Në ambientet e hotel Sheraton në Tiranë, të Premtën është mbajtur Forumi i Katërtë Kombëtar i Kartelave me temë Biznesi i Kartelave – Zhvillimet dhe Inovacionet , me organizimin e Shoqatës Shqiptare të Bankave. Në forum pjesëmarrëse ishte edhe Shoqata e Bankave të Kosovës ku nënkryetari i Komitetit Kundër Mashtrimeve me Kartela, Z. Fisnik Behxheti mbajti prezantimin rreth biznesit të kartelave të bankave në Kosovë. Z. Behxheti prezantoi detaje dhe statistika mbi nivelin e përdorueshmërisë së kartelave bankare si instrument pagese, me ç'rast u vënë në dukje arritjet e Kosovës në përfshirjen e madhe të kësaj forme të pagesave, në raport me rajonin. (Shoqata e Bankave të Kosovës, 19 maj 2014)

“Ziraat Bank”, aplikon në BQK

Tregun bankar kosovar me kapitalin e tyre po e dominojnë bankat austriake dhe gjermane, kurse kohëve të fundit vërehet një lloj ekspansioni bankar nga bankat komerciale turke, që aktualisht janë tri sish. Sipas BQK-së, mësohet se tashmë edhe banka e katërt komerciale me kapital turk kanë parashtruar kërkesën e tyre për një leje pune licencim dhe janë në pritje të vendimit. Besnik Kada, zëdhënës në BQK, tha për “Kosova SOT” se në Departamentin e Licencimit dhe të Standardizimit të BQK-së, të Republikës së Kosovës, është pranuar një aplikacion nga një bankë e huaj dhe bëhet fjalë për një nga bankat më të mëdha në Turqi, “Ziraat Bank”. “Kërkesa e bankës “Ziraat” është që të themelojë një degë të bankës në Kosovë, që merret me aktivitetet bankare, ndër të cilat edhe me kreditë për bujqësi, si një aktivitet më i specializuar i kësaj banke në Turqi”, tha Kada. (Kosova Sot, 23 maj 2014).

Qytetarët nuk i blejnë hipotekat e kredive

Lidhur më këtë ekspertë për çështje ekonomike, japin vlerësime të ndryshme. Mungesa e kulturës për të blerë objekte për mes ankandit publik, bëjnë që qytetarët të hezitojnë në këtë drejtim, thotë Berat Rukiqi, nga Oda Ekonomike e Kosovës. “Është një element i riskut sidomos për hipotekat të cilat janë pjesë e pronësisë së përbashkët të familjes së gjerë. Për shkak se në aspektin e kulturës që është trashëguar më vite ka një lloj, konsultimi apo ‘marrje leje’ nga ata që i ke fqinjë dhe në këtë drejtim ka hezitim”, thekson Rukiqi. Mentaliteti i qytetarëve se patundshmëria që shitet nga banka nuk duhet të blihet është i gabuar, konsideron Milazim Abazi, ekspert për çështje financiare. Mosinteresi për blerje të hipotekës, thotë ai, ndikon negativisht edhe për klientin që nuk ka mundësi të paguajë këstet e kredisë. (Telegrafi, 5 maj 2014).

Mbi 14 mijë biznese u shuan, 130 mijë biznese të reja u hapën

Në Kosovë regjistrohen vazhdimisht biznese të reja, por gjithashtu edhe shuhen. Mehdi Pllashniku, koordinator për çështje juridike dhe praktike në Agjencinë për Regjistrimin e Bizneseve në kuadër të MTI-së, thotë se vetëm sivjet prej datës 1 janar – 13 maj 2014, janë regjistruar 4122 biznese të reja. Prej datës 1 janar 2000 deri më 13 maj 2014 janë regjistruar 130 mijë e 708 biznese. Po gjatë kësaj kohe, janë shuar 14 mijë e 299 biznese. Ekonomisti Visar Hapçiu nga Oda Ekonomike Amerikane në Prishtinë tha se numri i ndërmarrjeve të reja të themeluara, edhe pse mund të jetë tregues i një ambienti ku është lehtë të hapet biznes, jo domosdoshmërisht është tregues i zhvillimit ekonomik të atij vendi. (Kosova Sot, 15 maj 2014).

Nga muaji korrik, Kosova pjesë e ‘kartonit të gjelbër’

Rrahim Pacolli kryesues i delegacionit të Kosovës për të dialoguar me Brukselin lidhur me kartonin e gjelbër ka thënë për Tribuna se Kosova që nga muaji korrik do të jetë pjesë e ‘kartonit të gjelbër’. “Kemi qenë në bisedime edhe më herët dhe kemi sinjale për arritjen e kësaj marrëveshje”, ka thënë Pacolli. Ai ka sqaruar se Këshilli i Byrosë Evropiane të Sigurimeve, është pajtuar që kompanitë Kosovare të Sigurimeve ta kenë një buxhet të përbashkët i cili faktikisht na dërgon një hap përpara drejt kartonit të gjelbër. “Paralel marrëveshjes me palën serbe njëkohësisht do të arrihet një marrëveshje për një fond në Evropë edhe për fillimin e shitjes së policave të kartonit të gjelbër”, ka thënë Pacolli. Bazuar në raportin e Bankës Qendrore deri më tash kompanitë e sigurimeve kanë arkëtuar të hyra të konsiderueshme nga policat kufitare, ndërkohë që përqindja e kompensimit të dëmeve është tejet simbolike. Të hyrat nga policat kufitare të kompanive të sigurimeve kanë qenë dhjetëra miliona euro në vit. (Tribuna, 15 maj 2014).

Kosova vazhdon të ketë normat më të larta të interesit në kredi (Inervistë me zt. Petrit Balijs)

Radio Kosova: Sektori financiar në Kosovë, veçmas ai bankar vazhdon të luajë rol të rëndësishëm në zhvillimin ekonomik të vendit. Sa është zhvilluar ky sektor nga viti në vit?

Petrit Balijs: Sektori bankar në Kosovë është relativisht i ri nëse e krahasojmë me rajonin dhe vendet tjera. Ne kemi filluar me licencimin e bankës së parë në vitin 2001, dhe që nga atëherë tani i kemi 9 banka dhe e 10-ta vetëm sa ka aplikuar për licencim, prandaj mendoj që ka pasur një zhvillim mjaft të mirë në sektorin bankar brenda një periudhe të shkurtër. Njëkohësisht performansa është duke u përmirësuar çdoherë. Në vitin 2013 kemi pasur një performansë të shkëlqyer dhe ndoshta një prej më të mirave në vitet e fundit, prandaj mendoj se sistemi bankar ka performuar mjaft mire viteve të fundit

Radio Kosova: Ndërkohë ka ngecur dhënia e kredive por edhe e depozitave. Këtë e pasqyron në raportin e fundit edhe banka botërore. Sa i përket kredive për çfarë ka ndodhur ngecja, për shkak të rënies së kërkesës apo ashpërsimit të kriterëve nga ana e bankave?

Petrit Balijs: Dhënia e kredive varet nga oferta dhe kërkesa. Oferta nga ana e sektorit bankar nuk mungon, sepse kemi mjete të mjaftueshme t'i plasojmë në treg por ka pasur rënie të kërkesës sidomos në disa sektorë kyç të ekonomisë sonë, të cilët po përjetojnë vështirësi gjatë këtyre viteve dhe nuk kanë një zhvillim të hovshëm, ka rënë interesi dhe mund të them që kërkesat që i kemi nuk janë shumë fizibile për dhënien e kredive. Në anën tjetër, ashpërsimi i kriterëve mund të ketë ndodhur për këta sektorë që po përjetojnë vështirësi, sepse edhe për bankat paraqet një rrezik më të lartë. Por në përgjithësi bankat janë të interesuara që të plasojnë mjetet e tyre sepse kanë tepriçë, kanë likuiditet të tepërt, por kërkesa nuk është në nivel të duhur.

Radio Kosova: Sa është aktualisht vlera e kredive dhe e depozitave?

Petrit Balijs: Në depozita kemi rreth 2.4 miliardë euro, kurse në portofolin e kredive kemi 1.8 miliardë.

Radio Kosova: Vërehet shpërputhje e madhe mes normave të interesit në kredi dhe në depozita. Normat e interesit në kredi ende janë shumë të larta, kurse ato ën depozita janë ulur ndjeshëm kohëve të fundit. Pse ndodh një gjë e tillë?

Petrit Balija: Ne duhet t'i shikojmë trendët në aspekte më afatgjate, sepse lëvizjet afatshkurtra janë të shumta dhe e bëjnë konfuz qytetarin dhe konsumatorin. Nëse i shikojmë trendët afatgjate prej vitit 2010 deri në vitin 2013 në normën mesatare të interesit të kredive kemi rënie prej 3.5 për qind. Ndërsa në depozita po ashtu kemi rënie prej një pike të përqindjes, pra nga 3 për qind ku ishte norma e depozitave para tri viteve, tani e kemi në 2 për qind mesataren. Depozitat tash janë në një nivel ku janë dekurajuese për konsumatorët që të bëjnë kursime, por në anën tjetër i stimulojnë që të bëjnë investime dhe normat e interesit për kredi janë duke reflektuar këtë rënie të interesit në depozita. Normal që rënia nuk mund të reflektohet menjëherë, duhet 6 deri në 7 muaj që të përfundohen edhe kontratat që i kemi pasur me klientët e ndryshëm por gjithsesi rënia në normat e depozitave nënkupton uljen e kostove të fondeve për bankat dhe automatikisht nënkupton edhe uljen e normës së interesit për kredi. Por ne si shoqatë e bankave dhe si industri bankare kemi për qëllim që në vazhdimësi të bëjmë uljen e normave të interesit në përputhje me riskun e tregut. Normal që ne nuk mund të ulim normat e interesit duke rrezikuar industrinë, pra duke mos përfillur riskun në treg por në raport me rënien e riskut do t'i ulim edhe normat e interesit.

Radio Kosova: Por normat e interesit në kredi janë më të lartat në rajon apo?

Radio Kosova: Po, normat e interesit në kredi janë më të lartat në rajon. Normat e interesit sa i përket kredive individuale nuk janë aq të larta. Serbia i ka më të larta se Kosova, kështu që ne jemi brenda mesatares sa i përket kredive personale, por kur është fjala për kreditë e biznesit ende jemi në nivel më të lartë se rajoni.

Radio Kosova: Për çfarë ndodh gjë e tillë?

Petrit Balija: Për shkak të riskut që paraqitet në tregun tonë. P.sh. ne jemi në listuar në vendin e 138-të nga 180 vende të botës për zbatimin e kontratave. Do të thotë kur lidhet një kontratë në mes të bankës dhe kredimarrësit është shumë problem që të zbatohet kjo kontratë në përpikëri. Në momentin që paraqitet ndonjë dështim ose vështirësi për kthimin e kredisë banka gjendet në një pozitë shumë të pafavorshme, ku ligji nuk është në dispozicion të bankës për të zbatuar kontratën në fjalë dhe kjo paraqet një problem shumë të madh. Kjo reflektohet në faktin që kemi mbi 10 mijë lëndë të bllokuara në gjykata që paraqesin një vlerë rreth gjysmë miliardi euro.

Radio Kosova: Brenda çfarë periudhe kohore janë akumuluar të gjitha këto lëndë?

Petrit Balija: Këto janë akumuluar gjatë dhjetë vjetëve të fundit, ka lëndë të cilat janë më të vjetra se 5 vjet, por ka edhe lëndë të reja. Mirëpo gjithsej janë 10 mijë e 500 lëndë, me 250 milionë euro vlerë, që do të thotë se ne duhet të provizionojmë edhe 250 milionë tjera e kjo paraqet gjysmë miliardë euro të cilat nuk i ka ekonomia e Kosovës në shfrytëzim.

Radio Kosova: Bankat a po hasin në vështirësi të shitjes së hipotekave?

Petrit Balija: Këtu kemi të bëjmë me disa probleme më të thella ndoshta edhe kulturore në Kosovë të cilat shpeshherë i kanë përcjellë disa zakone që nuk janë të mira për ekonominë moderne, dhe kur bëhet fjalë për shitjen e një prone të një individi i cili ka jetuar me vite aty, ndoshta edhe me shekuj në aspektin familjar, atëherë është problem që të shitet ose të blihet nga ndonjë palë tjetër. Mendoj që ne duhet të reformohemi si shoqëri në këtë drejtim sepse ekonomia moderne, ekonomia e tregut të lirë kërkon një reformim të tillë ku të bëhet tregtimi i lirë dhe të mos ketë pengesa të tilla. Për fakti fat të keq ende është që shpeshherë palët që dëshirojnë ta blejnë pronën nuk ndjehen të sigurt që ta bëjnë një gjë të tillë. Pastaj banka gjendet në një pozitë ku duhet ta shesë pronën ndoshta edhe në vlerën e saj të tregut dhe të dalë me humbje në atë kredi.

Radio Kosova: Vazhdon niveli i lartë i kredive joperformuese, që njihen si kredi të këqija, ndonëse prapë mbeten më të ulëtat në rajon. Por sipas jush, a ka rrezik të shkojnë drejt rritjes?

Petrit Balija: Në vitet e fundit kemi vërejtë një trend rritës mjaft shqetësues, i cili me shpejtësi është ngritur në tri vitet e fundit, ka arritur në 8.6 për qind, kurse gjatë gjashtë muajve të fundit ka qëndruar stabil. Stabiliteti aktual është falë interesimit të bankave që mbajnë një stabilitet në normat joperformuese sepse kur e kemi vërejtur që kemi një problem në rritje, atëherë bankat e kanë bërë si prioritet që niveli i tyre të mos rritet shumë shpejt. Dhe falë këtyre masave dhe kujdesit të industrisë bankare, kemi arritur të stabilizojmë nivelin e kredive joperformuese. Por në anën tjetër kemi presion që të bëjmë kredidhënie më të madhe, të zhvillojmë dhe të stimulojmë ekonominë dhe është shumë vështirë që të balancohet ky akt kur në njërin anë i stimulojmë bizneset dhe japim kredi më shumë dhe në anën tjetër e kontrollojmë nivelin e kredive joperformuese dhe e kontrollojmë dhënien e kredive të rrezikshme.

Radio Kosova: Kthehem edhe njëherë te kreditë, struktura e kredive. Prej vlerës së përgjithshme, sa është pjesëmarrja e ekonomive familjare dhe sa e bizneseve?

Petrit Balija: Kjo është interesant nëse analizohet sepse nëse i shikojmë depozitat fillimisht shohim që kemi më shumë depozita nga ekonomitë familjare dhe më pak nga bizneset e nga ana tjetër kemi më shumë kredi për bizneset dhe më pak për ekonomitë familjare dhe kjo nënkupton që ekonomitë familjare janë duke i financuar janë duke i financuar bizneset e Kosovës, pra më shumë ka kredi për biznese sesa për ekonomitë familjare diku në raport 75 me 25 për qind.

Radio Kosova: Ka filluar tashmë edhe dhënia e kredisë së gjelbër nga Teb banka, me mbështetje të BERZH-it. Sa po e shfrytëzojnë këtë kredi klientët?

Petrit Balija: Kjo kredi është një shembull shumë i mirë i produkteve inovative, të cilat industria bankare po tenton t'i plasojë në tregun tonë. Dhe kjo kredi iu mundëson agro-bizneseve që të kenë kredi më të favorshme dhe ka pasur menjëherë interesim të madh nga agro-bizneset. Në këtë rast banka në fjalë ka marrë një kredi afatgjatë dhe po ashtu do t'i japë edhe biznesit një afat më të gjatë të kthimit të kredisë dhe kjo mendojmë që do të ulë edhe normën e interesit por edhe barrën për biznesin, në mënyrë që ata të kenë një qarkullim më të lehtë të parasë në biznesin e tyre.

Radio Kosova: Përveç realizimit të kontratave, me çfarë sfidash tjera përballet sektori bankar?

Petrit Balija: Po ajo është sfida primare, por ka edhe sfida tjera, psh kemi problem me kadastrin, ndonëse kohëve të fundit kadastrin ka ndër marrë një projekt të madh në regjistrimin e parcelave dhe kemi bashkëpunim shumë të mirë me kadastrin dhe mendoj që është duke u bërë progres, por ende ekzistojnë disa probleme në këtë drejtim. Përndryshe ekzistojnë edhe probleme të pasqyrave financiare të bizneseve. Tash për tash pasqyrat financiare të bizneseve nuk janë të verifikueshme, sidomos për bizneset e mesme dhe të vogla, sepse nuk janë të obliguara të raportojnë askund për pasqyrat e audituara. Njëkohësisht ne nuk kemi qasje në agjencinë e tatimeve që t'i shohim ato pasqyra financiare, kështu që pasqyrat të cilat ne i pranojmë nga bizneset janë krejtësisht të pabazuara dhe është shumë vështirë për bankën që të matë riskun në mënyrë adekuate. Pra një sistem i raportimit të pasqyrave të audituara, ku bankat do të mund t'i verifikonin ato pasqyra do të bënte që të eliminohet edhe një barrierë.

Radio Kosova: Shërbimet online të bankave, në çfarë niveli po shfrytëzohen nga klientët?

Petrit Balija: Bankat kanë investuar shumë në këtë drejtim viteve të fundit. Kjo është në përputhje edhe me strategjinë kombëtare për reduktimin e përdorimit të parave të gatshme të themeluar nga BQK-ja dhe nëse i shikojmë statistikën kemi një dyfishim të shërbimeve elektronike gjatë vitit të

fundit, gjë që është shumë inkurajuese dhe jemi duke parë një rritje shumë të mirë të përdorimit të shërbimeve elektronike. Besoj që edhe konsumatorët po shohin benefitin nga përdorimi i tyre, kur-simin e kohës, janë mjaft të sigurta dhe janë më të lira sesa shërbimet fizike.

Radio Kosova: Çfarë planesh keni sivjet si shoqatë, por edhe sektori bankar në përgjithësi?

Petrit Balija: Për këtë vit prioritete e kemi problemin e gjyqësorit, dhe jemi duke punuar ngushtë me BQK-në dhe institucionet relevante, në mënyrë që të reduktojmë numrin e lëndëve të bllokuara dhe që të përmirësojmë sistemin e përmbarimit, i cili tashmë ka filluar të aktivizohet por paraqiten disa probleme edhe në legjislacion por edhe në implementim, të cilat i kemi adresuar edhe tek Këshilli Gjyqësor dhe shpresojmë që ta kemi prioritet këtë vit dhe ta zgjidhim çështjen e gjyqësorit dhe lëndëve financiare në gjykata.

Radio Kosova: Sa i përket fondit prej 1.5 miliardë eurosh, që është përmendur të investohet në Kosovë përmes bankave. A është diskutuar ende kjo gjë me ju dhe a jeni në gjendje të luani rolin e ndërmjetësit nëse kërkohet nga ju?

Petrit Balija: Sa i përket fondit të investimeve ende është e paqartë sesi është menduar ky fond. Megjithatë industria bankare e mirëpret çfarëdo fondi që ka të bëjë me stimulimin e bizneseve, sepse edhe ne si industri kemi problem me gjendjen aktuale të bizneseve, sepse sic thashë nuk ka kërkesë të mjaftueshme nga bizneset dhe po shkakton edhe likuiditet të tepërt në bankat tona. Pra çdo iniciativë që do të stimulonte sektorin privat dhe ekonominë e Kosovës për ne është e mirë-seardhur. Sa i përket aspekteve teknike të implementimit të këtij fondi, mendoj se duhet të jetë brenda parimeve të tregut të lirë, licencimeve adekuate që kërkohen dhe nëse kërkohet edhe nga bankat që të ndihmojnë në këtë drejtim, besoj që edhe bankat do të jenë të gatshme që të kontribuojnë për çfarëdo fondi që i ndihmon ekonomisë së Kosovës. (Radio Kosova, 27 maj 2014)

Ref: [http://www.rtklive.com/new/index.php?cid=11,1&newsId=101664&mf8d^drM\)or*0kcw-8q#5_mGe-aez4#-5i2/3T^iw~0\(LVm=n\(ds0Cz3v~80xa993Bk2l&m1zIC9J5rtd735s#&8s6=8wmi0r8*tBm](http://www.rtklive.com/new/index.php?cid=11,1&newsId=101664&mf8d^drM)or*0kcw-8q#5_mGe-aez4#-5i2/3T^iw~0(LVm=n(ds0Cz3v~80xa993Bk2l&m1zIC9J5rtd735s#&8s6=8wmi0r8*tBm)